

Nagy Alexandra
jogballgató (PTE ÁJK)

*„A nyereség talán jogszerűen jár az üzletembereknek,
az ügyek intézőinek, de én meg vagyok győződve,
hogy lealacsonyítja az orvos jellemét.”*

(Pierre Bretonneau)

A hálapénz erkölcsi és büntetőjogi megítélése Magyarországon

I. Bevezető gondolatok

A hálapénz intézménye évtizedek óta megosztó részét képezi a társadalmi felfogásnak. Az Országgyűlés 2020. október 6-án elfogadta az egészségügyi szolgálati jogviszonyról szóló 2020. évi C. törvényt, mely jelentős mértékű változásokat hozott az egészségügy területén. A törvény rendelkezései alapján kiegészült a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (továbbiakban: Btk.) korrupciós bűncselekményekre vonatkozó része is, aminek következtében 2021. január 1-től a korábban oly sok vitát generáló hálapénz adása is büntetőjogi szankciót vonhat maga után.¹

E tanulmány célja, hogy bemutassa az egyik leginkább összetett és több szempontból is vitatni kívánt témakör büntetőjogi szabályozását, elhatárolási és tévhitbeli kérdéseit a vesztegetés tényállásával összefüggésben, az új szabályozás lehetséges hatásait, annak célzatául, hogy egy minden tekintetben valós és reális képet kaphassunk az egészségügy részét képező paraszolvenciáról.

II. A hálapénzre vonatkozó fogalmi meghatározások

A hálapénz fogalmát tekintve napjainkig sem alakult ki a jelenségre egységes és egyöntetűen pontos definíció, a szakirodalom többféle álláspontot különít el egymástól. A Magyar Orvosi Kamara Etikai Kódexe a következőképpen rendelkezik a hálapénz definíciójáról: *„A hálapénz, hálaszolgáltatás, az a bármilyen előny és juttatás, amit a beteg vagy hozzátartozója az ellátást követően, utólag, kérés nélkül az orvosnak ad, amennyiben az még közvetve sem befolyásolja az ellátás minőségét.”²* Dr. Kincses Gyula, a Magyar Orvosi Kamara elnöke szerint a hálapénz *„a betegellátással szorosan összefüggő, a beteg szabad akaratán alapuló hivatalos, szerződésen kívüli szerzett mellékjövedelem.”³*

A hálapénz fogalmának pontos meghatározásához komoly segítségül szolgált a Kúria Bhar.III.6/2015. számú büntetőügyben hozott döntése, amelynek alapjául szolgáló ügyben egészségügyi

¹ MOK Elnökség: Az egészségügyi szolgálati jogviszonyról szóló törvényről és végrehajtási utasításairól <https://mok.hu/hirek/mokhirek/az-egeszsegugyi-szolgalati-jogviszonyrol-szolo-torvenyrol-es-vegrehajitasi-utasitasairol> (2020. 12. 04.)

² A Magyar Orvosi Kamara Küldöttközgyűlése által elfogadott Magyar Orvosi Kamara Etikai Kódexe. MOK. <https://mok.hu/public/media/source/etikaiKodex/kodex141128.pdf> (2020. 12. 04.)

³ Kincses Gyula: A hálapénzről – a végjáték kezdete? (I. rész.). Medicalonline. http://medicalonline.hu/eu_gazdasag/cikk/a_halapenzrol_a_vegiatek_kezdete_i_resz (2020. 12. 04.)

dolgozókat ítélték el vesztegetés büntetében. A tényállás szerint a vádlottak jogtalan előnyt kértek, illetve fogadtak el szülészeti ellátásokkal kapcsolatban, az egységes definíció ennek hatására került meghatározásra: „*az a juttatás, amelyet az egészségügyi szolgáltatás igénybevételét követően, a beteg vagy hozzátartozója hálája, köszönete jeléül, a szolgáltatásban közreműködő egészségügyi dolgozónak nyújt.*”⁴

A paraszolvencia jelenségét széleskörűen kategorizálhatjuk. Csoportosíthatunk az időbeliség, az előnyszerzési célok, a kezdeményező felek alapján, egyúttal különbséget tehetünk aközött, hogy bármely hátsó szándék nélküli elfogadásról vagy korrupciós bűncselekményről van-e szó.⁵ Témánk szempontjából az előnyszerzési célok alapján történő csoportosítás a meghatározó. Ez alapján különbség mutatkozik aközött, hogy szimplán szokásból, a hála jeléül adott juttatásról, vagy kifejezetten valamely előnyszerzési célzattól adott paraszolvenciáról van-e szó.⁶ Az első esetet alapul véve a szokásból adott juttatás hasonlónak tekinthető az éttermi szolgáltatásokhoz kapcsolódó „borravalóhoz”, amikor elégedettségünk jeléül adunk a felszolgálónak bizonyos mértékű összeget. Szintén ebben a kategóriában tartjuk számon a hátrány elkerülése miatt adott paraszolvencia esetét is, amely álláspontom szerint az elmúlt években a hálapénz legelterjedtebb formája volt. Tipikus példája ennek, amikor a beteg bizonyos törődésért, figyelemért „csúsztat” adott összegeket az egészségügyi dolgozók „zsebébe”. Az előnyszerzésre irányuló célzat esetében pedig olyan korlátozott erőforrások vásárlásáról van szó, amikor az előny kifejezetten egészségnyereséggel jár(hat), ugyanakkor eredményezheti más betegek egészségügyi hátrányát.⁷ Példaként említhető, amikor a beteg bizonyos összegért cserébe igyekszik előrébb jutni a különböző várakozási listákon. A csoporton belüli alkategóriába soroljuk a mások egészségét nem károsító paraszolvenciát is, amelybe olyan erőforrás-korlátos ellátások, szolgáltatások tartoznak, amelyek nem befolyásolják érdemben más betegek egészségi állapotát. Ilyennek tekinthető többek között a főorvos megválasztása rutinműtétek esetében, valamint az altatásban végzett felnőttkori mandulaműtétek.⁸

III. Az orvosi hálapénz büntetőjogi szabályozásának kérdései

III. 1. A hálapénz büntetőjogi megítélése az új szabályozást megelőzően

A hatályos szabályozások keretében szükséges utalni arra, hogy a hálapénz egységesítetlen és ellentmondásos jellegére való tekintettel az új szabályozásokat megelőzően nem alakult ki olyan átlátható összkép, amely egyértelműen tisztázta volna, hogy a hálapénz adása és elfogadása valóban megvalósít-e korrupciós bűncselekményt.⁹ A hálapénz dogmatikai szabályozásának felettébb bonyolult és ellentmondásos rendszerét csak megnehezíti a tény, hogy szabályozására napjainkban a büntetőjog, a

⁴ Kúria Bhar.III.6/2015/20.

⁵ Tar Tímea: A hálapénz adás motivációi. OTDK dolgozat. Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar, Szeged 2017. 26-27. o.

⁶ Fenyvesi Éva – Anduska Beatrix – Szélezeki Péter: Egészségügy-Paraszolvencia. In: Gazdaság és szociális demokrácia (szerk. G. Márkus György). Általános Vállalkozási Főiskola, Budapest 2011. 119. o.

⁷ Uo.

⁸ Kincses Gyula: A paraszolvencia kérdéséről

<http://www.kincsesgyula.hu/dokumentumok/paraszolvencia%20kereserol%20publikaciohoz%20004%2002.pdf> (2020. 12. 04.)

⁹ <https://merce.hu/2020/02/26/buncselekmeny-e-a-halapenz/> (2020. 02. 26.)

polgári jog, az adójog és a munkajog területén is egyaránt találunk bizonyos példákat.¹⁰

A Btk. a vesztegetéssel összefüggő bűncselekményeket a XXVII. fejezetében, a korrupciós bűncselekmények között szabályozza. A törvény a korábbi kódex¹¹ rendelkezéseire hasonlóan kívánja szankcionálni a vesztegetés jogsértését, azzal a különbséggel, hogy a tényállást részletesen tagolja, valamint elhatárolja az aktív és a passzív vesztegetés alakzatát egymástól.¹² A passzív vesztegetés büntetéről, amely a vesztegetés elfogadását jelenti, a Btk. 291. § (1) bekezdése rendelkezik: „*aki gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében végzett tevékenységével kapcsolatban jogtalan előnyt kér, avagy a jogtalan előnyt vagy ennek ígértét elfogadja, illetve a rá tekintettel harmadik személynek adott vagy ígért jogtalan előny kérőjével vagy elfogadójával egyetért*”.¹³ A tényállás elkövetési magatartásait tekintve a bűncselekmény a jogtalan előny kérésén túl egyaránt megvalósulhat az előny vagy az előny ígértének elfogadásával is, illetve az előny kérőjével vagy elfogadójával való egyetértés esetében is. Ez alapján is jól látható, hogy a korrupciós bűncselekmények védett jogi tárgya a közélet tisztasága, valamint a gazdálkodó szervezetek befolyástól mentes működése, melynek köre értelemszerűen magába foglalja az egészségügy tisztességes működését, illetve az egészségügyi szolgáltatások egyenlő feltételek mellett történő igénybevételét.¹⁴

A vesztegetés jogsértése passzív alakzatának megvalósulása mellett a Btk. szükségképpen rendeli büntetni a bűncselekmény aktív alakzatát is: „*aki gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében tevékenységet végző személynek vagy rá tekintettel másnak azért ad vagy ígér jogtalan előnyt, hogy a kötelességét megszegje, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő*”¹⁵. A vesztegetés tényállásának a hálapénzre vonatkozó kiegészítő rendelkezéseinek hatályba lépése előtt e tényállás szolgálhatott alapul a hálapénzt adó személy büntetőjogi felelősségének megállapítását illetően. Megjegyzendő, hogy az új szabályozás függvényében is megvalósulhat e bűncselekmény az orvos-beteg viszonylatban, tekintettel a hálapénzre vonatkozó kiegészítő rendelkezés szubszidiárius jellegére.

A tényállás megvalósulása szempontjából az előny jogtalan volta vethet fel leginkább értelmezésbeli kérdéseket. Az uralkodó felfogás értelmében jogtalan előnynek tekinthető mindaz, ami valamely szükséglet kielégítésére vagy egyéni érdek előmozdítására alkalmas azáltal, hogy az elkövető az addiginál közvetlenül vagy közvetve kedvezőbb állapotba kerül.¹⁶ Az előny ugyanakkor nemcsak vagyoni jellegű lehet, hanem adott esetben személyes is. Vagyoni előnynek tekinthető a pénzbeli juttatás, kölcsön, tartozás elengedése, személyes előnyként pedig a kereseti lehetőség biztosítását és a szexuális kapcsolat létesítését tartjuk többek között számon¹⁷. Gál István László szerint az előny jogtalan voltának

¹⁰ Király Lilla: Mennyire fáj a paraszolvencia a magyar lakosságnak, avagy mit jelent a hálapénz a magyar egészségügyben? Jura 2016/2. sz. 95. o.

¹¹ A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény

¹² Inzelt Éva: A korrupciós bűncselekmények. In: A Negyedik Magyar Büntetőkódex – régi és újabb vitakérdései (szerk. Hollán Miklós – Barabás A. Tünde). MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Országos Kriminológiai Intézet, Budapest 2017. 315. o.

¹³ A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 291. § (1) bek.

¹⁴ Ferencz Jácint – Nyerges Éva: Szükség törvényt bont? – Gondolatok a paraszolvencia jogi és etikai megítéléséről. HVG-ORAC.

https://hvgorac.hu/Szukseg_torvenyt_bont_gondolatok_a_paraszolvencia_jogi_es_etikai_megiteleserol(2021. 02. 06.)

¹⁵ A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 290. § (1) bek.

¹⁶ Inzelt i. m. 321. o.

¹⁷ Gál István: A korrupciós bűncselekmények. In: Magyar büntetőjog. Különös rész. (szerk. Tóth Mihály – Nagy Zoltán). Osiris Kiadó, Budapest 2014. 291-293. o.

megállapításánál a kapott előny értéke és az előnyszerzési szándék a meghatározó. A gondolatmenet értelmében az előny a társadalomra veszélyesség hiánya miatt nem minősül jogtalanak, ha csekély értéke végett nem alkalmas befolyásolásra (pl. egy kávé elfogadása), illetve ha nem az előnyt elfogadó személy kérésére történik, valamint ellenszolgáltatás nyújtása sem állapítható meg az elfogadó fél részéről.¹⁸

A vesztegetés elfogadásának megvalósulására kitűnő példa a Fővárosi Ítéltábla közelmúltban alkotott ítélete, amelynek alapjául szolgáló ügyben a vádlottat üzletszerűen elkövetett vesztegetés elfogadásának büntette végett vonták felelősségre. A tényállás szerint a vádlott 2014 és 2017 között öt páciensétől kért, illetve fogadott el jogtalan előnyt, valamint az is előfordult, hogy a beteg általi juttatást kevesellte, ezért konkrét megjelöléssel határozta meg a kívánt összeget. Az elsőfokon eljáró Fővárosi Törvényszék megállapította a vádlott bűnösséget, az ítélet ellen az ügyész súlyosbításért, a terhelt pedig enyhítésért fellebbezett. A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla álláspontja egyértelműen kifejtette, hogy az orvos jelen esetben nem „hálapénzt”, hanem jogtalan előnyt kért, illetve követelt. A tényállás továbbá minősített esetként valósult meg az üzletszerűség keretében, tekintettel, hogy a vádlott rendszeres haszonszerzésre törekedett.¹⁹

III. 2. A vesztegetés tényállásának kiegészítő rendelkezései

A 2021. január 1-től hatályba lépő egészségügyi szolgálati jogviszonyról szóló 2020. évi C. törvény rendelkezéseinek megfelelően a Btk. vesztegetés tényállásának aktív és passzív alakzata is új bekezdéssel bővült. A tényállás kiegészítő rendelkezései alapján „*aki egészségügyi szolgáltatás nyújtásával összefüggésben egészségügyi dolgozónak, egészségügyben dolgozónak vagy ezekre tekintettel másnak, az egészségügyről szóló törvényben meghatározottak szerint jogtalan előnyt ad vagy ígér, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő*”.²⁰ A vesztegetés elfogadására vonatkozó tényállás szintén kiegészült egy bekezdéssel, mely szerint „*az egészségügyi szolgáltatással összefüggésben jogtalan előnynek minősül az egészségügyről szóló törvényben meghatározottak szerinti jogtalan előny*”.²¹ Az egészségügyről szóló törvény értelmében „*az egészségügyi dolgozó vagy az egészségügyben dolgozó, az egészségügyi szolgáltatás nyújtása során, a jogszabályban vagy jogszabály alapján meghatározott térítési díjon felül, az egészségügyi szolgáltatás nyújtásáért semmilyen pénzbeli, gazdasági szolgáltatás keretében nyújtott vagy természetbeni ellenszolgáltatást vagy egyéb előnyt nem kérhet, illetve nem fogadhat el*”.²²

Láthatjuk, hogy – bár a korábbi szabályozás is rendelkezett a jogtalan előnyt ígérő, adó személy büntetőjogi felelősségéről – a tényállás csakis akkor valósult meg, ha az előny átadása vagy ígérete a beavatkozást megelőzően történt és kifejezetten kötelelesszégésre irányult. Amennyiben a beteg önkéntesen és utólag nyújtott az orvos részére bizonyos juttatást, a büntetőjogi felelőssége nem volt

¹⁸ Gál i. m. 292. o.

¹⁹ A Fővárosi Ítéltábla sajtóközleménye.

https://fovarosiiutelotabla.birosag.hu/sites/default/files/field_attachment/dr._p._k._i._-sajtokozlemenye_0.pdf (2021. 01. 27.)

²⁰ A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 290. § (6) bek.

²¹ A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 291. § (6) bek.

²² Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 138/A. § (1) bek.

megállapítható. A Btk. módosításra való tekintettel immáron a beteg sem előzetesen, sem utólagosan nem szolgáltathat jogtalan előnyt az orvos számára, függetlenül attól, hogy a célzat köteleességszegésre irányul-e. A hálapénz tekintetében érvényesül a zéró tolerancia elv.²³

A szabályozásoknak megfelelően ugyanakkor az egészségügyi, valamint az egészségügyben dolgozóknak a szolgáltatás nyújtását követően egy alkalommal lehetőségük van a beteg vagy rá tekintettel más által ajándékként adott olyan tárgy elfogadására, amelynek értéke nem haladja meg a mindenkori minimálbér havi összegének 5%-át, jelenleg tehát a 8000 Ft körüli összeget. Minden más esetben az előny kérése és elfogadása, akár előzetesen, akár utólagosan történik, bűncselekménynek minősül.²⁴

III. 3. Tévhitek

A hálapénzhez kapcsolódó viták során számos tévhit merült fel a legalitását illetően. Az elmúlt évek folyamán gyakran generált vitákat a Munka Törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 52. § (2) bekezdésének rendelkezése, mely szerint „*a munkavállaló a munkáltató előzetes hozzájárulása nélkül, harmadik személytől díjazást a munkaviszonyban végzett tevékenységére tekintettel nem fogadhat el, vagy nem köthet ki.*”²⁵ A gondolatmenet logikusságára való tekintettel könnyen úgy tűnhet, hogy a munkáltató engedélyével teljesen legálissá válhat az elfogadott hálapénz, feltéve, hogy a célzat nem köteleességszegésre irányult. A szabályozást illetően azonban mégis tévhitekbe eshetünk. Tóth Mihály álláspontja szerint a törvény a munkáltatót csakis arra jogosítja fel, hogy engedélyezze többlettuttatás elfogadását. Bizonyos munkakörök esetében, jellegzetes példaként illusztrálva a felszolgálókat, az ilyen juttatásokat célszerű a munkáltató és a munkavállaló viszonyában előre tisztázni. Ebből következően a munkáltatói hozzájárulás egyrészt kizárólag a munkajogi jogkövetkezmények körében értelmezhető, másrészt csak olyan esetekben jelenthet előzetes beleegyezést, ahol a díjazás elfogadása a büntetőjogi felelősséget még nem veti fel.²⁶

További tévhitek alakultak ki az időbeliség kérdésének tekintetében is. A leginkább uralkodó társadalmi felfogás értelmében a hálapénz és a vesztegetés jogsértése között úgy szabhatjuk meg a pontos határt, hogy időbeli viszonylatban határoljuk el az orvos és a beteg között létrejövő megállapodást. Ennek értelmében az orvos által előre meghatározott, a beavatkozás, avagy az adott esemény előtt kért összeg tekinthető csak jogellenesnek, figyelembe véve a tényt, hogy itt valóban a jogtalan előnyszerzésre, az ellátás minőségének jobbá tételére irányul a szándék.²⁷ A társadalomban – bár az utólagosan elfogadott hálapénzről kevésbé vélekedett negatívan a közvélemény – már korábban is alakultak ki olyan álláspontok, amelyek a teljes tilalom mellett döntöttek volna. Gál István László véleménye alapján az orvos nem kérhet és nem is fogadhat el hálapénzt, mivel a jogtalan előny kérése,

²³ Ferencz – Nyerges i. m.

²⁴ Mátyás Ferenc: Orvosebéremelés és a hálapénz tilalma <https://jogaszvilag.hu/szakma/orvoseberelemes-es-a-halapenz-tilalma/> (2020. 12. 12.)

²⁵ A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 52. § (2) bek.

²⁶ Tóth Mihály: „Boríték kapható” – Gondolatok a hálapénz és a büntetőjog összefüggéseiről. Élet és Irodalom. <https://www.es.hu/cikk/2014-07-11/toth-mihaly/8222boritek-kaphato8221.html> (2020. 12. 12.)

²⁷ Fenyvesi i. m. 119-120. o.

illetve az előzetes vagy utólagos elfogadás is megvalósíthat korrupciós bűncselekményt.²⁸ Ez alapján is látható, hogy a Btk. módosítás sem újkeletű, a jelen kriminalizálás előtt azonban hosszú éveken keresztül alakultak ki olyan nézőpontok, amelyek az utólagosan elfogadott juttatást jogszerűnek tekintették. Ezt a gondolatmenetet erősítette a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium egy korábbi állásfoglalása is, amikor 2014-ben a Magyar Rezidens Szövetség (MRSZ) a Legfőbb Ügyészséghez fordult azzal a kérdéssel, hogy az ügyészség szakmai álláspontja szerint az orvosok által előre nem kért, utólag elfogadott hálapénz elfogadása kimeríti-e a vesztegetés tényállását. A szövetség első körben a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumhoz, valamint az Emberi Erőforrások Minisztériumához fordult, a tárcák álláspontja pedig nyíltan kimondta, hogy „*az előre nem ígért, az orvos és az ápoló által nem kért, utólag adott és elfogadott hálapénz nem jogtalan előny, vagyis nem valósítja meg a vesztegetés tényállását*”.²⁹ A gyakorlati jogalkalmazást szintén megnehezítette a – már korábban említett – Kúria 2015-ben hozott elvi határozata, amikor tömegesen ítélték el nőgyógyászokat és szülésznőket vesztegetés büntettségért. A tényállás szerint a vádlottak – részben közalkalmazottként, részben önkéntes segítői jogviszony keretében – az ingyenesen igénybe vehető egészségügyi ellátásért előzetesen, konkrét összeg megjelölésével kértek pénzt a betegektől és hozzátartozóiktól. Fontos tényező, hogy a jogtalan kérésre esetenként egyöntetű közléssel, felhívással és ráutaló magatartással is sor került.³⁰ A Kúria döntése amellett, hogy rendelkezett az előzetesen nem kért juttatásról, kimondta, hogy – függetlenül a munkáltatói hozzájárulás hiányától – a hálapénz nem minősül vesztegetésnek, ha nem előzetesen és nem kérésre történik.³¹ A határozat továbbá kifejtette, hogy a kérés magában foglalja a szokásokra történő felhívást, a célozgatást, tehát már a ráutaló magatartás is kizárhatja az önkéntességet.³²

A rendelkezések értelmében tisztán áttekinthető, hogy az orvos által előzetesen elfogadott vagy utólagosan kért pénzösszeg egyértelműen kimerítette korábban is a vesztegetés tényállását, tévhitnek bizonyult az időbeliséget alapul vevő választóhatár nézete. A legátláthatóbb képet akkor kaphatjuk a hálapénz adásának szándékáról, ha az időbeliség, mint egyfajta melléktény vizsgálása mellett megállapítjuk, hogy a szándék kérésre vagy elfogadásra irányult-e.³³

IV. Lehetséges jövőkép

Álláspontom szerint – bár nem határozhatjuk meg egyértelműen a bevezetett törvények konkrét hatásait a jövőre nézve – az új szabályozás számos vitát generáló helyzetnek tehet pontot a végére. Legfőképpen az egészségügyben kialakult korrupciós bűncselekmények felszámolására, amelyre jó lehetőséget nyújthat a Nemzeti Védelmi Szolgálaton (továbbiakban: NVSZ) belüli új szervezeti egységként létrejött „*hálapénz-kommandó*” is. A kommandók vizsgálata során az NVSZ munkatársai bújnak megvesztegetni próbáló betegek szerepébe, valós élethelyzeteket teremtve széleskörűen

²⁸ Mezei Kitti: Néhány észrevétel a korrupciós deliktumok hatályos szabályozásával kapcsolatosan. Büntetőjogi Szemle 2015/3. sz. 98. o.

²⁹ Tóth: „Boríték kapható” ...

³⁰ Ott István: A Kúria ítélete hálapénz ügyben. JeMa 2015/3. sz. 49. o.

³¹ Kúria Bhar.III.6/2015/20.

³² Uo.

³³ Mezei i. m. 97-98. o.

ellenőrzik, hogy az egészségügyi dolgozók betartják-e az új törvényi rendelkezéseket, ezenkívül kellő figyelmet fordítanak a prevenció hatékony stratégiáira is.³⁴

A paraszolvencia komplex rendszerű jellegéből adódóan a megoldás jogi, etikai, szociológiai és közgazdasági megközelítéseket is igényel, hiszen véleményem szerint jelenség megszüntetése csupán a Btk. módosításával még nem feltétlen biztosítható. A páciensek jelentős része elítélendő jelenségként tekint a hálapénzre, mégis az orvosi bérek alacsony volta végett szükségszerűnek is tartja a jelenlétét. Az egészségügyi szolgálati jogviszonyról szóló törvény a Magyar Orvosi Kamara béremelésre és hálapénz megszüntetésére vonatkozó javaslatait figyelembe véve rendelkezik az egészségügyi szakdolgozók béreinek emeléséről is. A törvény egyúttal változtat a közegészségügyben dolgozó orvosok jogállásán is, az eddigi közalkalmazotti státusz helyett bevezetésre kerül az egészségügyi szolgálati jogviszony.³⁵

Úgy vélem, a béremelés mellett a leginkább célravezető megoldási kulcs az egészségügy fejlesztésében, a kórházi felszerelések minőségének javításában, a kórházak korszerűsítésében és a beteg attitűdök megváltoztatásában rejlik. A lakosság elsősorban nem az orvosi munka megbecsülése, a hála vagy a gyógyító képesítést tisztelő szándék gyanánt juttat hálapénzt az egészségügyben tevékenykedő dolgozóknak, sokkal inkább a félelem, a diszkriminációtól való óvakodás motiválja őket, mely szerint minél magasabb az adott összeg, annál megfelelőbb minőségű egészségügyi ellátásban részesülnek majd. A hiányok kiküszöbölésével, például elegendő kórházi ágy biztosításával, korszerűsített eszközök beszerzésével, illetve nem utolsó sorban pedig kizárólag lelkiismeretes dolgozók alkalmazásával meggyőződésem, hogy csökkenne a hálapénz adás már-már kötelező jellegű szándéka.³⁶ A Kincses Gyula féle javaslati tendenciával egyetértve jó ötletnek tekintem a nyílt, mindenki számára megismerhető tájékoztató bevezetését is, amelyben a beteg nyíltan és leegyszerűsítve látná, mennyibe is kerül egy-egy kórházi kezelés, tisztában lenne az alapvető jogaival, valamint tudomást szerezne arról, hogy a hálapénz adása 2021. január 1-től bűncselekménynek minősül.³⁷

alakítható ki.

³⁴ MOK Elnökség: A MOK és a Nemzeti Védelmi Szolgálat megbeszélésének összefoglalója <https://mok.hu/hirek/mokhirek/a-mok-es-a-nemzeti-vedelmi-szolgalat-megbeszelesenek-osszefoglaloja> (2021. 02. 06.)

³⁵ Az egészségügyi szolgálati jogviszonyról szóló 2020. évi C. törvény 8. § (8) bek.

³⁶ *Király* i. m. 108. o.

³⁷ *Kincses*: A paraszolvencia kérd.... 6-7. o.